LOBSTER SALAD ДЛЯ БІДНИХ: ГАСТРОНОМІЧНІ РЕАЛІЇ ЯК МАРКЕРИ СТАТУСУ В СЕРІАЛІ «THE GILDED AGE»

Людмила Славова, м. Київ
Наталія Борисенко, м. Житомир
Наталія Антонюк, м. Київ

Код культури охоплює смисли та фонові знання певного історичного періоду, притаманні тій чи іншій лінгвокультурі. Кінодискурс дає змогу простежити, як гастрономічний код [3] вербалізується в мовленні персонажів, а гастрономічні назви в телевізійному діалозі можна розглядати як культурно марковані позамовні референції [4]. Матеріалом дослідження слугував скрипт історичного серіалу «The Gilded Age» («Позолочена доба», автор Дж. Феллоуз), дія якого розгортається в Нью-Йорку 1880-х років. Мета роботи – виокремити й систематизувати гастрономічні реалії та визначити їхні функції у відтворенні соціокультурних відмінностей між персонажами. Використано метод суцільної вибірки, дефініційний аналіз за словниками Cambridge Dictionary і Collins Dictionary [1; 2], контекстуальний аналіз реплік. Виокремлено одиниці з транскриптів епізодів із відкритого ресурсу Forever Dreaming [5], які об’єднано в три групи за домінантною функцією.

Першу групу становлять одиниці, що маркують соціальний статус і простір: *lobster salad*, *brandy* та ергонім *Delmonico’s*. У репліці Джорджа Расселла “*I don’t know what the poor of New York will make of lobster salad*” (S1) закуска, приготована для прийому, на який не з’явилися запрошені, стає предметом іронії: вишукана страва, що мала засвідчити статус нових мешканців Нью-Йорка, Расселлів, відправляється до благодійної організації. Ергонім *Delmonico’s* у репліці “*What about luncheon at Delmonico’s? Madison Square, I mean, of course, not Broadway*” (S1) функціонує як соціально й топографічно марковане місце: уточнення *Madison Square, not Broadway* показує, що належність до модного кола прив’язана до певної частини міста. Одиниця *brandy* у репліці “*Bridget found some brandy in the store cupboard*”

(S1) відсилає до побутового простору домашнього господарства, де алкоголь є частиною запасів, а не атрибутом світського прийому.

Другу групу утворюють національно марковані страви, що формують контраст французької та англійської кулінарних традицій. У серії «*Heads Have Rolled for Less*» (S1E6) дворецький Черч і французький шеф Боден планують ланч у домі Расселлів: подача має бути французькою, а меню – англійським:

– *You have a menu in mind*?

– *Fish and chips, suet pudding? Or what about boiled beef and carrots*

Страви *Fish and chips*, *suet pudding* та *boiled beef and carrots* називають як втілення британської кухні. Коментар Бодена щодо десерту "*The Eton mess looks as it sounds"* мотивує назву *Eton mess* її зовнішнім виглядом і має іронічно-оцінний характер. Репліка "*Why is chilled vichyssoise English*?" (S1) фіксує суперечність національної атрибуції страви: *vichyssoise* (за словником, холодний суп із картоплі, порею та вершків [1]) має французьку назву, але входить до англійського меню. За поширеною версією цей суп з'явився в Нью-Йорку лише на початку XX ст., тож його присутність у меню 1880-х років може бути анахронізмом.

Третю групу становлять назви форматів частування та гостинності: *buffet supper*, *luncheon*, *breakfast for the stayers*. У репліці "*I want to see the menus for the buffet supper at midnight and breakfast for the stayers at 6:00*" (S1) зафіксовано час і послідовність прийомів їжі під час світського заходу, тобто гостинність підпорядкована жорсткому регламенту. Лексема *luncheon* (формальний відповідник *lunch* [1]) вживається в тій самій серії ("*Are you staying for luncheon, my dear*?") і в репліці про *Delmonico's*, що вказує на урочистість прийому їжі.

Отже, гастрономічний код серіалу реалізується трьома групами одиниць – статусними, національно маркованими та ритуально-регламентувальними. Вони виконують соціомаркувальну, ідентифікаційну та регулятивну функції, а іронічно-оцінний компонент простежується в *lobster*

salad і *Eton mess*. Перспективою дослідження є розширення корпусу на наступні сезони та аналіз способів перекладу гастрономічних реалій українською мовою.

Список використаних джерел

1. Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org

2. Collins English Dictionary. URL: https://www.collinsdictionary.com

3. Stano S. *Eating the Other: Translations of the Culinary Code*. Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholars Publishing, 2015. 297 p.

4. Pedersen J. *Subtitling Norms for Television: An Exploration Focussing on Extralinguistic Cultural References*. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins, 2011. 242 p.

5. Forever Dreaming Transcripts. The Gilded Age. URL: https://transcripts.foreverdreaming.org/viewforum.php?f=1173 (дата звернення: 15.09.2026).